

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Lenkou Loudovou ve věci

žalobce: V. P., narozen X.
bytem X.

proti
žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 00 Praha 2

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 5. 2020, č. j. MPSV-2020/97267-911,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhá přezkoumání a zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 5. 2020, č. j. MPSV-2020/97267-911 (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky pro hlavní město Prahu (dále též „správní orgán

prvního stupně“) ze dne 21. 2. 2020, č. j. 6149/2020/AAF, kterým bylo rozhodnuto o nepřiznání dávky pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení za měsíc červen 2019.

II. Žalobní body

2. Žalobce v podané žalobě namítl, že závěry žalovaného nemohou obstát. Žalovaný se nevyjádřil k zákonnosti, resp. ústavnosti požadavku sociálního šetření. Žalovaný se nevypořádal s námitkami žalobce, že mu přísluší životní minimum a plná částka živobytí, že je osobou v hmotné nouzi z důvodu aktivního hledání zaměstnání, resp. snahy o řešení odpovídající jeho velmi vážnému zdravotnímu stavu. Dále žalovaný pominul porovnání příjmu žalobce s náklady na bydlení, které činily v daném období 13 200 Kč. Žalobce se domnívá, že zásadní vada spočívá v tom, že žalovaný při použití § 33 odst. 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), porovnává započitatelný příjem s přiměřenými náklady na bydlení namísto toho, aby je porovnal s odůvodněnými náklady na bydlení, jak je to zřejmé ze smyslu zákona o pomoci v hmotné nouzi, což žalobce dovozuje z § 33 odst. 2 tohoto zákona („lze s přihlédnutím ... přiznat také osobě“) či z dobrodiní § 33 odst. 1 tohoto zákona. Žalovaný tedy nemůže stanovit přísnější podmínky, musí se jednat o odůvodněné náklady na bydlení, nikoli jen přiměřené, které neodpovídají ekonomické realitě. Skutečnost, že do § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi nebyla zařazena slova „po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení“ je dle žalobce legislativně-technická chyba, jejímž řešením je postup popsáný v nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96 o odchýlení se od doslovného znění, vyžaduje-li to smysl ustanovení. Na tento argument žalovaný rovněž nereagoval. Žalobce uvedl výpočet, kdy pokud se od započitatelného příjmu 14 745 Kč odečte částka za bydlení 13 200 Kč, zbyde 1 545 Kč, tedy jeho matce a žalobci nezůstane zdaleka ani existenční minimum, pokud by se odečítaly pouze normativní náklady 11 444 Kč, zbude 3 301 Kč, tj. o 3 759 Kč méně než částka živobytí, tolik by tedy měla činit nejméně výše dávky. Z uvedených důvodů žalobce navrhl zrušení prvostupňového i žalobou napadeného rozhodnutí.

III. Vyjádření žalovaného

3. Žalovaný ve vyjádření k žalobě shrnul veškeré rozhodné skutečnosti v řízení o žádosti žalobce o dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení, ze kterých v předmětném řízení vycházel, včetně provedených výpočtů, přičemž setrval na přijatých závěrech. Uvedl, že má za to, že výpočet částky živobytí a příjmu žalobce a společně posuzované osoby byl jednoznačně vysvětlen a proveden v souladu se zákonem a žalobce nesplňuje podmínky nároku na dávku. Správní orgán prvního stupně dle žalovaného jednoznačně vysvětlil, proč do částky živobytí žalobce započítal existenční a nikoli životní minimum. K žalobní námitce žalovaný uvedl, že pro účely § 33 odst. 2 věty druhé zákona o pomoci v hmotné nouzi se zjišťuje příjem podle § 9 odst. 1 a nikoli dle § 9 odst. 2 téhož zákona, nárok na dávku by však žalobci nevznikl ani v případě, že by byly přiměřené náklady na bydlení (5 161 Kč) zohledněny. Dodal, že zákon neumožňuje započítat skutečné náklady na bydlení, jak požaduje žalobce. Závěrem žalovaný uvedl, že otázka sociálního šetření nebyla v tomto případě důvodem pro nepřiznání dávky, podstatné bylo, že příjmy žalobce a společně posuzované osoby přesáhly 1,3 násobek částky živobytí. S ohledem na uvedené skutečnosti žalovaný navrhl zamítnutí žaloby.

IV. Obsah správního spisu

4. Z obsahu spisového materiálu předloženého žalovaným vyplynuly následující, pro rozhodnutí ve věci samé, podstatné skutečnosti:
5. Dne 28. 6. 2019 žalobce podal žádost o dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení.
6. Výzvou ze dne 29. 7. 2019 vyzval správní orgán prvního stupně žalobce, aby umožnil provedení šetření v místě, a to ve stanoveném termínu. Na tuto výzvu žalobce reagoval tak, že jí nebude z jeho strany vyhověno, neboť správní orgán prvního stupně neuvedl, jaké konkrétní okolnosti zamýšlí ověřovat sociálním šetřením, ani to, zda a s jakým výsledkem zvažoval mírnější prostředky z hlediska zásahu do ústavního práva domovní svobody. V záznamu ze šetření v místě k dávce doplatek na bydlení ze dne 20. 8. 2019 je uvedeno, že klient nebyl zastižen.
7. Rozhodnutím ze dne 17. 9. 2019, č. j. 33580/2019/AAF, rozhodl správní orgán prvního stupně o nepřiznání dávky doplatek na bydlení žalobci. V odůvodnění rozhodnutí správní orgán prvního stupně shrnul relevantní právní úpravu a dále uvedl, že žalobce je invalidním občanem pouze ve II. stupni invalidity, která ho pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi nezavazuje povinnosti pracovat, a byl sankčně vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání. V květnu 2019 pracoval jako člen volební komise ve volbách do Evropského parlamentu. Účastník je osobou, která vyžaduje dietní stravování při osteoporóze. Dne 16. 5. 2019 zaslal účastník sdělení ohledně skutečností, zda ho lze nadále považovat za osobu v hmotné nouzi, avšak že je osobou v hmotné nouzi neprokázal. Jeho matka jakožto společně posuzovaná osoba je poživatelkou starobního důchodu. Dále správní orgán prvního stupně uvedl, že žalobci byla zaslána písemná výzva k tomu, aby ve stanoveném termínu umožnil provedení šetření v místě, včetně poučení, že pokud toto neumožní, může mu být žádost o dávku zamítnuta. Na tuto výzvu žalobce reagoval přípisem, že šetření provést neumožní. Vzhledem k tomu, že žalobci byl důvod provádění sociálního šetření, tj. ověření sociálních a majetkových poměrů společně posuzovaných osob sdělován při každém pokusu o provedení sociálního šetření či šetření v místě, byl ve stanoveném termínu učiněn pokus o provedení šetření v místě v Penzionu X., kde se společně posuzované osoby dlouhodobě zdržují, na ubytovně však nebyl zastižen ani žalobce, ani jeho matka. Vzhledem k tomu, že žalobce neumožnil provedení sociálního šetření, a tím znemožnil ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši, nebyl doplatek na bydlení přiznán.
8. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, o kterém rozhodl žalovaný rozhodnutím ze dne 18. 12. 2019, č. j. MPSV-2019/251683-911. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný shledal důvody pro zrušení prvostupňového rozhodnutí. Žalovaný shrnul veškerý obsah spisového materiálu, k čemuž dodal, že zjistil, že žalobci byl rozhodnutím ze dne 17. 9. 2019, č. j. 33580/2019/AAF, v souladu s § 21 zákona o pomoci v hmotné nouzi nepřiznán příspěvek na živobytí, jelikož příjem společně posuzovaných osob převyšoval částku živobytí společně posuzovaných osob. Žalovaný se zabýval tím, zda správní orgán prvního stupně na základě nepřiznání příspěvku na živobytí postupoval dle § 33 odst. 2 věty druhé zákona o pomoci v hmotné nouzi, a učinil závěr, že správní orgán prvního stupně větu druhou uvedeného ustanovení nezkoumal a namísto toho žalobci vypravil výzvu, ve které mu stanovil povinnost umožnit provedení šetření v místě. Správní orgán prvního stupně tedy dle žalovaného řádně neposoudil podmínky nároku na doplatek na bydlení, proto mu bylo uloženo, aby ve věci znovu jednal a v případě, že bude splněna podmínka § 33 odst. 2

věty druhé zákona o pomoci v hmotné nouzi, aby vydal příslušné rozhodnutí v souladu s § 68 odst. 3 správního řádu, tj. aby jej řádně odůvodnil.

9. Výzvou ze dne 24. 1. 2020 vyzval správní orgán prvního stupně žalobce k tomu, aby se dostavil k jednání na kontaktní pracoviště, a to k projednání rozhodnutí žalovaného, jímž bylo k odvolání žalobce zrušeno původně vydané prvostupňové rozhodnutí. K této výzvě se žalobce na kontaktní pracoviště správního orgánu prvního stupně nedostavil.
10. Rozhodnutím ze dne 21. 2. 2020, č. j. 6149/2020/AAF, rozhodl správní orgán prvního stupně o nepřiznání dávky doplatek na bydlení žalobci. V odůvodnění rozhodnutí správní orgán prvního stupně shrnul průběh dosavadního správního řízení včetně všech zjištění a dále relevantní právní úpravu. Uvedl, že v rozhodném období březen 2019 až květen 2019 žalobce obdržel tyto příjmy: invalidní důchod ve výši 6 550 Kč měsíčně. Společně posuzovaná osoba – matka žalobce obdržela v rozhodném období starobní důchod ve výši 11 881 Kč měsíčně. S odkazem na § 9 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi správní orgán prvního stupně stanovil příjem ve výši 14 745 Kč. Přiměřené náklady na bydlení stanovil správní orgán prvního stupně s odkazem na § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi ve výši 5 161 Kč. Částka živobytí společně posuzovaných osob zohledňuje skutečnost, že žalobce není osobou v hmotné nouzi, neboť ačkoli je osobou invalidní ve druhém stupni invalidity, není v pracovním nebo obdobném vztahu, popřípadě nevykonává tyto vztahy alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost, není veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, není ani osobou uznanou dočasně práce neschopnou a je osobou, jejíž zdravotní stav vyžaduje dietní stravování, činí 6 808 Kč, tj. 3 140 Kč + 2 578 Kč (existenční minimum 2 200 Kč + 189 Kč za pohledávky a nároky + 189 Kč za majetek) + 1 090 Kč (dieta), částka za účast v evidenci uchazečů o zaměstnání a za hodnocení snahy zohledněna nebyla, neboť žalobce není v evidenci uchazečů o zaměstnání a neprojevuje snahu zvýšit si příjem vlastní prací. Správní orgán prvního stupně konstatoval, že nárok na příspěvek na živobytí nevznikl z důvodu vysokých příjmů – viz rozhodnutí č. j. 33562/2019/AAF, a následně přistoupil k posouzení nároku na doplatek na bydlení. Výpočet v daném případě představuje částka příjmu všech společně posuzovaných osob mínus přiměřené náklady na bydlení, což musí být méně než 1,3 násobek částky živobytí všech osob, tedy konkrétně $14\,745\text{ Kč} - 5\,161\text{ Kč} = 9\,584\text{ Kč}$ a $1,3 \times 6\,808\text{ Kč} = 8\,850\text{ Kč}$. Vzhledem k tomu, že částka 9 584 Kč je vyšší než 1,3 násobek částky živobytí ve výši 8 850 Kč, žalobci nevznikl nárok na dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení. Zároveň správní orgán prvního stupně posoudil i skutečnost, že žalobce neumožnil provést sociální šetření za účelem ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši. Vzhledem k uvedenému správní orgán prvního stupně žalobci dávku doplatek na bydlení nepřiznal.
11. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, o kterém žalovaný rozhodl žalobou napadeným rozhodnutím. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný shrnul dosavadní průběh správního řízení a skutečnosti, z nichž vycházel správní orgán prvního stupně, a ztotožnil se s jeho závěry. Žalovaný konstatoval, že správní orgán prvního stupně správně stanovil částku živobytí podle § 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi, kdy částka živobytí osoby činí částku existenčního minima, popřípadě zvýšenou o částky uvedené v § 25 - 30 zákona o pomoci v hmotné nouzi, tj. 2 200 Kč + 1 090 Kč částka zvýšená z důvodu dietního stravování dle § 29 zákona o pomoci v hmotné nouzi + 189 Kč částka zvýšená za pohledávky a nároky dle § 27 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi + 189 Kč částka zvýšená za majetek podle § 26 odst. 1 písm. a) zákona o

pomoci v hmotné nouzi. Částka živobytí žalobce tak činí 3 668 Kč. Částka společně posuzované osoby – matky žalobce podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi činí u osoby starší 68 let částku životního minima, popřípadě zvýšenou podle § 29 zákona o pomoci v hmotné nouzi, tj. 3 140 Kč. Částka živobytí společně posuzovaných osob tak činí 6 808 Kč.

12. Příjem společně posuzovaných osob činí 14 745 Kč, kdy tento příjem je složen z důchodu poskytovaného v rámci důchodového pojištění, konkrétně u žalobce z invalidního důchodu ve výši ve výši 6 550 Kč měsíčně a u společně posuzované osoby – matky žalobce ze starobního důchodu ve výši 11 881 Kč měsíčně. S ohledem na § 9 odst. 1 písm. b) bod 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi je průměrný příjem společně posuzovaných osob za rozhodné období 14 745 Kč. Žalovaný shledal pochybení v tom, že správní orgán prvního stupně stanovil příjem společně posuzovaných osob dle § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, což je příjem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení, pro účely § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi se však zjišťuje příjem podle § 9 odst. 1 tohoto zákona. Toto pochybení nicméně nemělo dle žalovaného vliv na výsledek rozhodnutí. Žalovaný učinil závěr, že žalobci nevzniká nárok na doplatek na bydlení v souladu s § 33 odst. 2 věty druhé zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť příjem společně posuzovaných osob ve výši 14 745 Kč je vyšší než částka živobytí společně posuzovaných osob ve výši 6 808 Kč a přesahuje 1,3 násobek částky živobytí společně posuzovaných osob, tj. částku 8 850 Kč (1,3 x 6 808 Kč). Z uvedených důvodů žalovaný rozhodl, jak je uvedeno výše.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

13. Městský soud v Praze přezkoumal dle § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“) napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení v mezích žalobcem uplatněných žalobních bodů a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Po zhodnocení uvedených skutečností dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná.
14. Doplatek na bydlení představuje dle § 4 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi jednu z dávek systému pomoci v hmotné nouzi.
15. Zákon o pomoci v hmotné nouzi upravuje dva typy dávek k zajištění základních životních podmínek fyzických osob, a to dávky měsíčně se opakující (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení) a dávky jednorázové označované souhrnně jako dávka mimořádné okamžité pomoci.
16. Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou základními prostředky k zajištění osob nacházejících se v hmotné nouzi. Jedná se o dávky obligatorní, tedy takové, na které vzniká nárok splněním podmínek stanovených zákonem.
17. Podle § 33 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi *má nárok na doplatek na bydlení vlastník bytu, který jej užívá, nebo jiná osoba, která užívá byt na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení podle jiného právního předpisu byl a) příjem vlastníka bytu nebo jiné osoby, která užívá byt, zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby (§ 24), nebo b) příjem společně posuzovaných osob zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí společně posuzovaných osob (§ 24); právní titul k užívání bytu je*

přítom nezbytné prokázat písemným dokladem, přičemž předložení čestného prohlášení k tomuto účelu nestačí.

18. Podle § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi je podmínkou nároku na doplatek na bydlení získání nároku na příspěvek na živobytí. Doplatek na bydlení lze přiznat s přihlédnutím k jejím celkovým sociálním a majetkovým poměrům také osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán z důvodu, že příjem osoby a společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby a společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3násobek částky živobytí osoby a společně posuzovaných osob.
19. Podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na příspěvek na živobytí osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.
20. Podle § 9 odst. 1 písm. b) bodu 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi se pro účely tohoto zákona za příjem, není-li dále stanoveno jinak, považuje 80 % příjmu z důchodů poskytovaných v rámci důchodového pojištění.
21. Podle § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi se příjmem osoby nebo společně posuzovaných osob se pro účely příspěvku na živobytí rozumí příjem podle odstavce 1 snížený o přiměřené náklady na bydlení; za přiměřené náklady na bydlení se pro účely tohoto zákona považují odůvodněné náklady na bydlení (§ 34), nejvýše však do výše 30 %, a v hlavním městě Praze do výše 35 % příjmu osoby nebo společně posuzovaných osob. Do odůvodněných nákladů na bydlení se pro účely příspěvku na živobytí započítávají v případech, kdy nelze zjistit přesnou výši těchto nákladů podle § 34, ale dotyčná osoba takové náklady prokazatelně vynakládá, náklady až do výše, která je v místě obvyklá, avšak maximálně do výše 75 % normativních nákladů na bydlení podle zákona o státní sociální podpoře.
22. Podle § 63 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou zaměstnanci orgánů pomoci v hmotné nouzi na základě souhlasu žadatele o dávku, příjemce dávky a osob společně posuzovaných oprávněni v souvislosti s plněním úkolů podle tohoto zákona vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí, a to s cílem provádět sociální šetření, popřípadě šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky. Oprávnění k této činnosti jsou povinni prokázat služebním průkazem společně se zvláštním oprávněním vydaným příslušným orgánem pomoci v hmotné nouzi jako doložkou služebního průkazu. Toto zvláštní oprávnění obsahuje označení účelu vydání, číslo služebního průkazu, jméno, popřípadě jména, a příjmení zaměstnance a identifikační údaje vydávajícího orgánu pomoci v hmotné nouzi. O sociálním šetření, popřípadě o šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky podle věty první se vždy učiní záznam ve spise.
23. Podle § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi pokud žadatel o dávku, příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná tím, že nedají souhlas se vstupem do obydlí, znemožní provedení sociálního šetření, popřípadě šetření v místě, k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši, může jim být žádost o dávku zamítnuta nebo dávka odejmuta, popřípadě snížena její výše.
24. Nejprve soud uvádí, že předmětem soudního přezkumu v projednávané věci je výše specifikované rozhodnutí o nepřiznání dávky doplatku na bydlení, nikoli dávky příspěvku na živobytí, byť mezi řízeními o těchto dávkách existuje určitá souvislost. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 20. 9. 2018, č. j. 10 Ads 369/2017-34, „[t]o, že podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí,

neznamená, že by stačilo napadnout včasnou žalobou právě jen negativní rozhodnutí o doplatku na bydlení, kdykoli později se zmínit i o rozhodnutí ve věci příspěvku na živobytí, a založit tím soudu povinnost přezkoumat i negativní rozhodnutí o příspěvku na živobytí. Obě tato rozhodnutí, ačkoli spolu souvisejí, totiž jsou samostatnými správními akty, které mohou a mají být napadány u správního soudu samostatně a ve dvouměsíční lhůtě od jejich vydání. Rozhodnutí o příspěvku na živobytí tak není závazným podkladem rozhodnutí o doplatku na bydlení ve smyslu § 75 odst. 2 s. ř. s., které by soud mohl přezkoumat v rámci řízení o žalobě proti nepřiznání doplatku na bydlení“. Soud proto vycházel z toho, že o nároku žalobce na příspěvek na živobytí bylo rozhodnuto pravomocně a dále se zabýval výhradně žalobními námitkami směřujícími do výše specifikovaného rozhodnutí o nepřiznání dávky doplatku na bydlení žalobci.

25. V nyní projednávaném případě je zásadní skutečností, zda žalobci v rozhodném období vznikl nárok na příspěvek na živobytí či nikoli, neboť na posouzení této otázky závisí, zda je možné získat dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení podle § 33 odst. 2 věty první zákona o pomoci v hmotné nouzi nebo podle § 33 odst. 2 věty druhé zákona o pomoci v hmotné nouzi. V tomto ohledu dospěly správní orgány ke shodnému závěru, že žalobci v rozhodném období nárok na příspěvek na živobytí nevznikl, k čemuž odkázaly na rozhodnutí ze dne 17. 9. 2019, č. j. 33562/2019/AAF, kterým žalobci k jeho žádosti ze dne 28. 6. 2019 nebyl v souladu s § 21 zákona o pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí přiznán, a to z důvodu vysokých příjmů, kdy příjem společně posuzovaných osob převyšoval částku živobytí společně posuzovaných osob, přičemž toto je v projednávané věci nesporné. Tato skutečnost s ohledem na výše citovaný § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi neumožňuje žalobci získat doplatek na bydlení dle věty první § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť daný nárok je primárně podmíněn právě získáním příspěvku na živobytí. Dle věty druhé § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi je ovšem možné předestřenou podmínku prolomit, pakliže příjem osoby a společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby a společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3 násobek částky živobytí osoby a společně posuzovaných osob. Pokud naopak příjem 1,3 násobek částky živobytí přesahuje, nelze doplatek na bydlení přiznat za žádných okolností.
26. Na základě uvedeného byl proto nárok žalobce na dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení posuzován podle § 33 odst. 2 věty druhé zákona o pomoci v hmotné nouzi, správní orgány tedy zkoumaly, zda příjem žalobce a společně posuzované osoby (matky žalobce) nepřesáhl 1,3 násobek částky živobytí žalobce a společně posuzované osoby.
27. Částka živobytí společně posuzovaných osob byla stanovena ve výši 6 808 Kč, a to na základě následujícího výpočtu. Částka živobytí žalobce byla stanovena v souladu s § 24 odst. 1 písm. g) zákona o pomoci v hmotné nouzi, kdy částka živobytí osoby neuvedené v předchozích písmenech tohoto ustanovení činí částku existenčního minima, tj. 2 200 Kč, přičemž tato je zvýšena o částky uvedené v § 25 - 30 zákona o pomoci v hmotné nouzi, v případě žalobce konkrétně dle § 29 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť zdravotní stav osoby vyžaduje podle doporučení příslušného odborného lékaře zvýšené náklady na dietní stravování, tj. + 1 090 Kč, dle § 27 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi, tj. + 189 Kč, neboť osoba prokazatelně všechny své nároky a pohledávky uplatnila, a dle § 26 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť osoba majetek nemá, tj. + 189 Kč. Zvýšení za snahu o zvýšení příjmu vlastní prací není v případě žalobce možná, neboť nejsou splněny podmínky explicitně stanovené v § 25 zákona o pomoci v hmotné

nouzi, přičemž na tomto závěru nic nemění tvrzení žalobce ohledně jeho zdravotního stavu. Částka živobytí žalobce tak činí 3 668 Kč. Částka společně posuzované osoby (matky žalobce) byla stanovena v souladu s § 24 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, kdy částka živobytí osoby starší 68 let činí částku životního minima, přičemž tato může být zvýšena o částku uvedenou v § 29 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Částka živobytí společně posuzované osoby (matky žalobce) činí 3 140 Kč. Pokud jde o 1,3 násobek výše uvedené částky živobytí společně posuzovaných osob, ten činí 8 850 Kč.

28. Žalobce byl v rozhodném období (tj. v souladu s § 10 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi pro měsíc červen 2019 období měsíců březen až květen 2019), příjemcem invalidního důchodu ve výši 6 550 Kč měsíčně, společně posuzovaná osoba byla ve stejném rozhodném období příjemkyní starobního důchodu ve výši 11 881 Kč měsíčně. Příjem společně posuzovaných osob je tvořen z důchodů poskytovaného v rámci důchodového pojištění, proto se v daném případě v souladu s § 9 odst. 1 písm. b) bod 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi započte 80 % příjmu z důchodů poskytovaných v rámci důchodového pojištění, a z příjmu z pracovní činnosti v smyslu § 9 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, tj. průměrný měsíční příjem společně posuzovaných osob v rozhodném období ve výši 14 745 Kč. Otázkou bylo, zda tento příjem společně posuzovaných osob snížit o přiměřené náklady na bydlení podle § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
29. Podle komentáře Zákona o pomoci v hmotné nouzi: Praktický komentář, Wolters Kluwer, Pavelková, Grunerová, Beck, k § 33: *„Jedině v případě, že příspěvek na živobytí nebyl osobě přiznán z důvodu, že měla vysoký příjem, resp. její příjem (příjem společně posuzovaných osob) přesáhl částku živobytí, může této osobě nárok na doplatek na bydlení vzniknout i bez nároku na příspěvek na živobytí. A to pouze za předpokladu, pokud tento příjem sice přesáhne částku živobytí, avšak nepřesáhne 1,3 násobek částky živobytí osoby (společně posuzovaných osob). Použití tohoto pravidla je vázáno na poměrně široké správní uvážení. Pro zjištění 1,3 násobku částky živobytí osoby (společně posuzovaných osob) se počítá s částkou živobytí, která byla určena pro nárok na příspěvek na živobytí podle § 24. Taktéž příjem se pro tento případ započítává z příspěvku na živobytí, tzn. snížený o přiměřené náklady na bydlení (srov. § 9 odst. 2 a 3).“*
30. Tento výklad zastává též judikatura Nejvyššího správního soudu (srovnej například rozsudek ze dne 24. 1. 2019, č. j. 7 Ads 396/2018-27). Soud v této souvislosti shledal správným výpočet orgánu prvostupňového, který uvedl, že výpočet představuje částka příjmu všech společně posuzovaných osob mínus přiměřené náklady na bydlení, což musí být méně než 1,3 násobek částky živobytí všech osob, tedy konkrétně $14\,745\text{ Kč} - 5\,161\text{ Kč} = 9\,584\text{ Kč}$ a $1,3 \times 6\,808\text{ Kč} = 8\,850\text{ Kč}$. Vzhledem k tomu, že částka 9 584 Kč je vyšší než 1,3 násobek částky živobytí ve výši 8 850 Kč, žalobci nevznikl nárok na dávku pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení.
31. Žalobce se v žalobě však domáhal zohlednění tzv. odůvodněných nákladů na bydlení, takový postup však není v souladu se zákonem. V rozsudku ze dne 27. 6. 2018, č. j. 6 Ads 20/2018-32, a ze dne 24. 1. 2019, č. j. 7 Ads 396/2018-27 Nejvyšší správní soud vysvětlil, že: *„[z]ákon o pomoci v hmotné nouzi rozlišuje mezi odůvodněnými náklady na bydlení (§ 34) a přiměřenými náklady na bydlení. Za přiměřené náklady na bydlení jsou dle § 9 odst. 2 zákona považovány odůvodněné náklady na bydlení, avšak pouze do výše 30 % příjmu osoby nebo společně posuzovaných osob, resp. 35 % v hlavním městě Praze. Pro účely zákona o pomoci v hmotné nouzi se přitom zohledňuje příjem, který je snížen o odůvodněné náklady na bydlení,*

avšak pouze do výše přiměřených nákladů na bydlení. Jinými slovy, jsou-li odůvodněné náklady na bydlení vyšší než přiměřené náklady na bydlení, k rozdílu se při stanovení příjmu nepřiblíží. Příjem vypočtený podle § 9 odst. 2 zákona tak nepředstavuje reálný příjem osoby, jak mylně dovozuje stěžovatelka, ale výsledek matematické operace zohledňující právní úpravu v § 9 odst. 1 a 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Pro posuzování nároku na dávky dle zákona o pomoci v hmotné nouzi proto nelze vyjít z představy, že nárok na dávky má ten, jehož výdaje na bydlení jsou vyšší než jeho příjmy, ale je nutné postupovat dle příslušných ustanovení, která výpočet „příjmů“ a „výdajů“ specifickým způsobem upravují. Prosté srovnání odůvodněných nákladů na bydlení a příjmů všech společně posuzovaných osob v rodině stěžovatelky tak nemůže automaticky bez dalšího vést k přiznání doplatku na bydlení.“

32. Odůvodněné náklady na bydlení by byly v řízení o doplatku na bydlení zkoumány jediné za předpokladu, že by na něj měl žalobce nárok, tj. hrály by roli při stanovení konkrétní výše doplatku. Naopak pro účely příspěvku na živobytí počítá zákon o pomoci v hmotné nouzi s tzv. přiměřenými náklady na bydlení, které představují maximálně 35% průměrného měsíčního příjmu (zde tedy 35 % z 14 745 Kč). Přiměřené náklady na bydlení (viz § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi) a odůvodněné náklady na bydlení (viz § 34 zákona o pomoci v hmotné nouzi) jsou dva rozdílné pojmy dle zákona o pomoci v hmotné nouzi, a nelze je tudíž zaměňovat.
33. Související žalobní námitky žalobce stran nutnosti porovnání příjmu společně posuzovaných osob s odůvodněnými náklady na bydlení jsou proto nepřipadné. Nic nenasvědčuje závěrům žalobce, že znění ustanovení § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi je legislativní chybou, kdy je nutné se od zákonného znění odchýlit, v souladu s nálezem Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997 sp. zn. Pl. ÚS 21/96. Podle tohoto nálezu, je nutno rozlišovat případy, ve kterých lze soulad ustanovení právního předpisu s ústavním pořádkem zabezpečit jeho ústavně konformní interpretací a kdy tak učinit nelze a je nutno přistoupit k jeho zrušení. V projednávaném případě však soud neshledal, že by ustanovení § 33 odst. 2 věta druhá zákona o pomoci v hmotné nouzi bylo v rozporu s ústavním pořádkem, postup nastíněný ve zmiňovaném nálezu se proto neuplatní.
34. Pokud jde o námitku žalobce spočívající v tvrzení, že je osobou v hmotné nouzi, soud uvádí, že tato je zcela irelevantní, neboť správní orgány v žádném případě nekonstatovaly, že by žalobce nebyl osobou v hmotné nouzi, tj. že by obecně nespadal do osobní působnosti zákona o pomoci v hmotné nouzi, pouze konstatovaly, že žalobce nesplnil podmínky nároku na dávku doplatek na bydlení podle § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
35. Zbylé žalobní námitky nejsou z hlediska řízení o doplatku na bydlení relevantní a svým obsahem spadají spíše do souvisejícího řízení o příspěvku na živobytí, jež však není předmětem soudního přezkumu v projednávané věci, jak již soud uvedl výše.
36. S ohledem na výše uvedené soud uvádí, že žalovaný sice nepřesně korigoval správné závěry orgánu prvostupňového, na výsledek to však nemělo žádný vliv, neboť ani po zohlednění přiměřených nákladů na bydlení žalobce podmínky § 33 odst. 2 věty druhé zákona o pomoci v hmotné nouzi nesplňuje. Soud shledal, že by bylo příliš formalistické rušit rozhodnutí žalovaného s tím, aby rozhodl stejně, avšak s jiným odůvodněním. Zásadní požadavek žalobce, aby při posouzení podmínek na vznik nároku na doplatek na bydlení správní orgány zohlednily náklady odůvodněné, není v souladu se zákonem a není možné mu vyhovět, jak ostatně zdejší soud ve věci žalobce již opakovaně judikoval (rozsudek ze

dne 24. 3. 2022, č. j. 2 Ad 17/2020-45, rozsudek ze dne 24. 3. 2022, 2 Ad 19/2020-31, rozsudek ze dne 24. 3. 2022, 2 Ad 27/2020-34).

37. Pokud jde o námitku žalobce k zákonnosti, resp. ústavnosti požadavku na umožnění provedení sociálního šetření či šetření v místě, soud s odkazem na § 63 odst. 1 a 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi konstatuje, že toto je zákonem o pomoci v hmotné nouzi výslovně předpokládáno, a to včetně případných negativních důsledků při nevyhovění tomuto úkonu, v nyní projednávaném případě je však toto bez vlivu a žalobci nebyla dávka pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení z tohoto důvodu nepřiznána, neboť jak již bylo řečeno výše, žalobce nesplnil zákonné podmínky stanovené v § 33 odst. 2 věty druhé zákona o pomoci v hmotné nouzi a ustanovení s tím souvisejících, a proto mu tedy v tomto konkrétním řízení nebyla dávka pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení přiznána.
38. Nad rámec uvedeného pak soud pro úplnost připomíná, jak je žalobci jistě již známo z rozsudků vydaných v rámci jeho dalších řízení, že „zákon o pomoci v hmotné nouzi je vystavěn na tom, že je nutné oprávněným osobám v hmotné nouzi pomáhat. Na druhé straně je nezbytné, aby osoby tento systém nezneužívaly (srov. též rozsudek NSS ze dne 22. 2. 2017, čj. 6 Ads 220/2016-32). Veřejné prostředky, ze kterých jsou doplatky na bydlení poskytovány, je potřeba chránit před neoprávněným využíváním. Je proto namístě, aby správní orgány (zde pobočka úřadu práce) ověřovaly, zda jsou žadatelé o dávky skutečně v hmotné nouzi (2 Ads 376/2020, bod 17). Sociální šetření představuje jeden z možných prostředků k řádnému zjištění skutkového stavu. Není nutné je vždy provádět, nelze však na ně ani nahlížet jako na nějaké krajní opatření (4 Ads 184/2020, bod 14, 2 Ads 376/2020, bod 18). Sociálním šetřením se ověřují skutečnosti, které v řízení o přiznání doplatku na bydlení žadatel dosud dokládá listinnými prostředky (2 Ads 376/2020, bod 17). Pokud stěžovatel žádá o finanční plnění z veřejných rozpočtů, lze od něj požadovat přiměřenou součinnost (4 Ads 184/2020, bod 15). Sociální šetření (zde v podobě prohlídky pokoje na ubytovně) může představovat zásah do soukromí a nedotknutelnosti obydlí stěžovatele a osob, které s ním obydlí sdílejí. Nejedná se však o natolik závažný zásah, aby jej v nynější věci stěžovatel nebyl případně povinen strpět. Stěžovatel obýval pokoj na ubytovně, kde je z povahy věci míra soukromí nižší. Stěžovatel v žádosti pouze uvedl, že na pokoji v ubytovně bydlí se svou matkou; jiné poznatky úřad práce neměl. Stěžovateli měl dostatečný čas, aby umožnil sociální šetření. Byl poučen o následcích, pokud šetření neumožní. Úřadu práce nelze vytýkat, že se pokusil zjistit a ověřit potřebné údaje v souvislosti s žádostí přímo, tj. sociálním šetřením, nikoli zprostředkovaně, např. dotazem na provozovatele ubytovny (4 Ads 184/2020, bod 17, 2 Ads 376/2020, bod 22).“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 5. 2021, č. j. 10 Ads 29/2021-38).
39. Ze všech shora uvedených důvodů neshledal soud žalobu důvodnou, a proto ji dle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
40. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s., když žalobce ve věci úspěch neměl a žalovanému žádné prokazatelné náklady řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 13. dubna 2022

JUDr. Lenka Loudová v. r.
samosoudkyně